

Lesgeven in een superdiverse klas: sterke lessen vanuit verschil- zonder materiaal

Eigenaar(s): Jurgen en David

Doelen

- Je weet welke doelen in het GFL en/of in je leerplan (So) of Zin in leren! Zin in Leven! (ZILL) (BaO) werken aan dit thema.
- *Je herkent de kansen die de brede basiszorg biedt in (super)diverse contexten.*
- Je maakt kennis met het mogelijk vervolgaanbod van leerondersteuning.
- Je maakt kennis met een aantal werkvormen die je in staat stellen om in je lessen om te gaan met "heikele" thema's (bv. gender, migratie, armoede, racisme, oorlog, antivaxers, ...)
- Je maakt kennis met een aantal concepten/denkkaders die je kunnen ondersteunen in je lespraktijk: kruispuntdenken (identiteit - diversiteit), dialoogcirkel, identiteitsdriehoek, ...
- *Je detecteert hindernissen en hefboomen voor goed onderwijs (en leerwinst boeken) in je superdiverse klas.*
- Je ontwikkelt een bredere kijk op de (super-)diverse realiteit in je klas en onderneemt een concrete actie in je lespraktijk.
- *Je verkent handvatten om te reageren op confronterende uitspraken en verhitte discussies.*
- *Je maakt kennis met het begrip polarisatie, de onderliggende systematiek en verkent mogelijkheden om hiermee om te gaan.*
- *Je verkent handvatten om een gedragen schoolvisie "schoolen ouders" uit te bouwen, deze is aangepast aan de hedendaagse context van de school.*
- *Je weet dat acties enkel een duurzaam effect kunnen beogen als ze op de juiste plaats in het proces van verandering plaatsvinden (schema van Knoster).*
- *Je (h)erkent dat "ouders en school" een verhaal in twee richtingen is.*

SO: doelen onderweg bijgesteld: cursief hierboven: initieel vooropgesteld onderweg op basis van tussentijdse evaluatie vervangen door laatste doelen (cursief).

BAO: doelen onderweg bijgesteld, van klasniveau naar schoolniveau.

Omschrijving

Dit initiatief bestond uit twee sessies met tussentaak

Eerste sessie SO+BaO

In de eerste sessie gaan we in dialoog met elkaar en delen, verkennen, spiegelen onze eigen (zowel positieve en negatieve) ervaringen en visie (en die van anderen) in het omgaan met diversiteit. We maken kennis met een aantal concepten en denkkaders omtrent diversiteit die ons handelen kunnen ondersteunen, de focus ligt op het werken vanuit de denkkaders (en minder op de theoretische onderbouwing).

Tot slot verkennen we een aantal didactische werkvormen die je in staat kunnen stellen om in je lessen om te gaan met "heikele" thema's. Tussen de twee sessies in ga je in je klas aan de slag met een didactische werkvorm die je zelf kiest én maak je in duo's een korte reflectieoefening ter voorbereiding van sessie twee.

In de tweede sessie SO...

... kwamen we kort terug bij elkaar en wisselen uit: welke werkvorm heb je uitgeprobeerd in je les(sen), welk effect stel je vast en wat leer je van je eigen ervaring en van de ervaring van anderen?

Daarnaast verkenden we op basis van de bijgestelde doelen mogelijke reactiewijzen die ons in staat stellen om te gaan met heikele, controversiële thema's die de klas binnenkomen. Vervolgens verkenden en verhelderden we het begrip polarisatie, de onderliggende systematiek en onderzochten we de kansen van mogelijke 'game-changers'.

Tot slot maken we een aanzet tot een persoonlijk "actieplan" vanuit de specifieke focus in jouw context. Onderweg leggen we een "mosterdpot" (bronnenlijst) aan die we delen om elkaar te inspireren. We streven ook naar maximale uitwisseling zowel tijdens de sessies in als na de sessies.

*Wat we **niet deden** op basis van de vooropgestelde (geschrapte) doelen: We verkennen aan de hand van een concrete reflectie-oefening hindernissen en hefboomen voor goed onderwijs (en dus optimaal leerwinst boeken) in je superdiverse klas. Welke aspecten zijn van belang en vragen aandacht? Maar ook: welke aspecten vragen ondanks de verschillen die je tussen je leerlingen vaststelt net géén aandacht i.f.v. goed onderwijs? M.a.w.: hoe versterken we onze dagelijkse superdiverse lespraktijk, onze brede basiszorg of krachtige leeromgeving voor al onze leerlingen?*

In de tweede sessie BaO...

Kwamen we kort terug bij elkaar. We verlegden onze blik van het klaslokaal naar een schoolbeleid, op vraag van de deelnemers.

We werkten verder met de leervragen van de deelnemers die groeiden uit de eerste sessie. Wij richtten ons vooral op ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie in een school met toenemende diversiteit. Hoe bereik je deze ouders, hoe neem je ze mee in het verhaal, ...? We boden de deelnemers een kader aan om hiermee aan de slag te gaan, vertrekkende vanuit de visie van de school op "school en haar ouders". Succesvolle acties starten steeds vanuit een sterke en gedragen visie.

We gaven ook nog inspiratiebronnen om dit thema verder uit te werken.

Ter info:

8. Wat verwacht je van sessie 2?

14 Responses

ID ↑	Name	Responses
1	anonymous	Meer praktijk tips
2	anonymous	Meer praktisch
3	anonymous	Praktische handvaten. Tips om mee te nemen in de praktijk.
4	anonymous	Een gelijkaardige sessie als die van vandaag.
5	anonymous	Zoals gezegd: praktische tools, korte werkvorm
6	anonymous	Meer ervaring uitwisselen
7	anonymous	Handvaten die concreet bruikbaar zijn.
8	anonymous	Hulp bij polarisatie binnen de klas (verschillende groepen leerlingen die elkaar echt haten).
9	anonymous	PRAKTIJK
10	anonymous	Minder theorie
11	anonymous	Handvaten voor diversiteit in de ruimte zijn
12	anonymous	Ik ga niet aanwezig zijn bij sessie 2 aangezien dit tijdens de schooluren is en het moeilijk is om mij vrij te roosteren.
13	anonymous	Praktische game changers
14	anonymous	concrete handvaten om aan de slag te gaan op onze school, voorbeelden om die leervraag te kunnen beantwoorden

Doelgroep

Deze sessie werd gezamenlijk aangeboden aan leerkrachten (buitengewoon) basisonderwijs en (buitengewoon) secundair onderwijs, op basis van de leervragen en specifieke focus kozen we ervoor om in sessie 2 op te splitsen.

Evaluatie

In onderstaand verslag kiezen we ervoor om de input van de deelnemers te kopiëren, dit geeft ongefilterd inzicht in de feedback die we ontvangen hebben.

SO

Tussentijds:

Focus verlegd van brede basiszorg, fase 0 naar reactief handelen wanneer controversie, diversiteit de klas op een 'negatieve manier binnenkomt'. Omwille van gedragenheid in de volledige groep SO 11/12 én het urgent karakter van de vraag/behoefte bewust gekozen om doelen bij te stellen!

Reactie: tevredenheid, (h)erkenning

5. Ik ervaar deze professionalisering als een meerwaarde voor mijn dagelijkse praktijk. (0 point)

[More Details](#)

6. Ik voel me door deze professionalisering sterker in mijn praktijk. (0 point)

[More Details](#)

Leereffect/Transfer:

7. Ik heb door deze professionalisering aanpassingen gedaan of plan aanpassingen in mijn praktijk. (0 point)

[More Details](#)

8. Geef een (enkele) voorbeeld(en) van aanpassingen die je deed of plant te doen.

[Responses](#)

ID	Name	Responses
1	anonymous	Handvaten gebruiken.
3	anonymous	Ik plan om de acties rond diversiteit die onze school al neemt vanuit de nieuwe inzichten dieper uit te werken.
5	anonymous	Werkvormen uitbesteden
7	anonymous	Werkvormen gebruiken uit lijst
8	anonymous	- Sterke uitspraken beter relativeren -> kinderen in pubertijd - middenveld meer aan aan het woord laten - gespreksonderwerp wisselen/omdraaien (wat gaat wel ipv wat gaat niet?)
9	anonymous	Geen sterke plaats innemen om discussies niet te proberen verhiten.
10	anonymous	Te luisteren naar 'het midden'. De geuzegereende werkvormen te gebruiken in de les.
11	anonymous	Conflicten en polarisatie nog anders als bruggebouwer aanpakken

11. Ik deel wat ik geleerd heb in deze professionalisering met collega's in mijn school. (0 point)

[More Details](#)

Resultaat:

Impact op leerlingen:

9. Ik merk dan mijn aanpassingen positief effect hebben op leerlingen (0 point)

[More Details](#)

10. Geef een (enkele) voorbeeld(en) van effecten die je merkt bij leerlingen.

5 Responses

ID ↗	Name	Responses
1	anonymous	Openheid naar leerlingen.
5	anonymous	Nog niet kunnen uittesten.
7	anonymous	/
10	anonymous	Ze tonen meer betrokkenheid.
11	anonymous	Rust

Succesfactoren en hindernissen

TUSSENTIJDSE EVALUATIE NA SESSIE 1:

De deelnemers gaven aan weinig tijd te hebben om tussen de twee sessies met de werkvormen aan de slag te gaan, wat in sessie 2 ook bleek uit de 'oogst'. De theoretische insteek duurde ook iets te lang, zeker in verhouding met de praktijk. Het is echter wel belangrijk om eerst aan de bewustwording te werken, daar ligt al een deel van de sleutel. Daarnaast is een minimale input i.f.v. gelijkgerichte taal een voorwaarde om verder stappen te kunnen zetten in de professionalisering.

Er bestaat geen tovermiddel om met diversiteit en bij uitbreiding de bijhorende uitdagingen aan de slag te gaan. Het éézijdig aanbod voor basis en secundair onderwijs was voor sommige deelnemers een verrijking, anderen gaven dit eerder als storend aan.

4. Wat heeft jou tot hier het meest geholpen tijdens deze begeleiding?

13 Responses

ID ↗	Name	Responses
1	anonymous	De verschillende werkvormen
2	anonymous	De uitleg over de ijsberg, heel interessant. Maar graag toch meer handvaten om te weten bij situatie wat te doen.
3	anonymous	De werkvormen
4	anonymous	Het was een verrijking om met andere leerkrachten ervaringen uit te wisselen.
5	anonymous	Verzameldocument werkvormen
6	anonymous	Beseffen dat sommigen gewoon minder kansen krijgen
7	anonymous	Bewustwording!
9	anonymous	Wetende dat heel veel collega's met dezelfde vragen en problemen worstelen en dat we allemaal op zoek zijn naar hulpmiddelen
10	anonymous	Lijst met werkvormen
11	anonymous	Onze school heeft niet zo goed gescoord op de DISCO enquête. Er is een nieuwe vakoverleggroep opgericht voor diversiteit. Daarom heb ik uit eigen interesse mijn ingeschreven om dit eventueel te kunnen gebruiken.
12	anonymous	Julie Keremans die mij in contact gaat brengen met een competentiebegeleider.
13	anonymous	Gesprekken over de onderwerpen en ervaringen andere leerkrachten
14	anonymous	Individuele leervaag kunnen stellen

13. Wat heeft jou het meest geholpen tijdens deze begeleiding?

9 Responses

ID ↑	Name	Responses
1	anonymous	Concrete voorbeelden die praktisch bruikbaar zijn .
2	anonymous	Goede uitleg.
4	anonymous	De theoretische achtergrond
5	anonymous	Links in het werkdocument.
7	anonymous	De werkvormen, tips om te raageren bij discussies, bronnenlijst...
8	anonymous	Sessie 2 (praktischer dan sessie 1)
9	anonymous	Diversiteit en polarisatie
10	anonymous	De visie te kunnen delen met collega's.
11	anonymous	Heel concrete game changers

14. Wat had sterker gekund?

7 Responses

ID ↑	Name	Responses
1	anonymous	/
3	anonymous	Nog praktischer
4	anonymous	Praktijk discussies onder collega's. Specifieke behandeling van casussen.
5	anonymous	Nog meer praktijkvoorbeelden.
7	anonymous	/
10	anonymous	/
11	anonymous	Heel fijn 2 de sessie

BAO

Tussentijdse evaluatie

Focus verlegd van klaspraktijk naar schoolvisie, hoe versterken we de relatie ouders en school.

Dit werd door de deelnemers uit het basisonderwijs als urgent ervaren. Wij stelden de doelen bij. Twee deelnemers lieten zich verontschuldigen voor sessie 2, wij gingen aan de slag met 2 scholen uit de provincie Oost-Vlaanderen. De evaluatie werd ingevuld door één school.

Reactie: tevredenheid, (h)erkenning

5. Ik ervaar deze begeleiding als een meerwaarde voor mijn dagelijkse praktijk. (0 punt)

[Meer details](#)

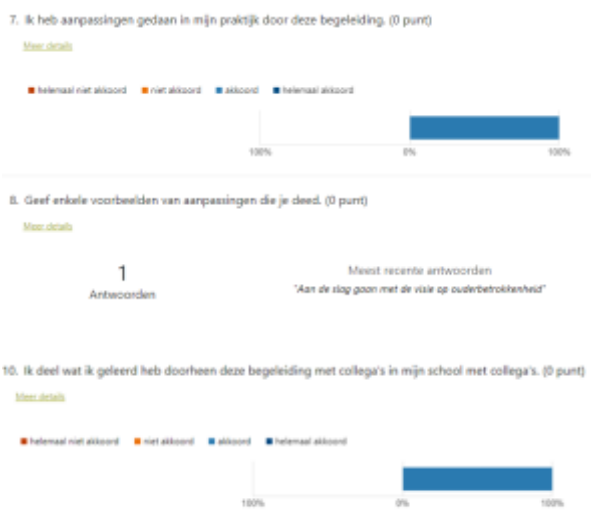

6. Ik voel me door deze workshop sterker in mijn praktijk. (0 punt)

[Meer details](#)

Leereffect/Transfer:

Resultaat:

Het werken aan een schoolvisie vraagt een om een proces van langere termijn. Het is na de sessie te vroeg om hier reeds resultaten van te verwachten.

Succesfactoren en hindernissen

TUSSENTIJDSE EVALUATIE NA SESSIE 1:

De theoretische insteek duurde ook iets te lang, zeker in verhouding met de praktijk. Het is echter wel belangrijk om eerst aan de bewustwording te werken, daar ligt al een deel van de sleutel. Daarnaast is een minimale input i.f.v. gelijkgerichte taal een voorwaarde om verder stappen te kunnen zetten in de professionalisering.

Er bestaat geen tovermiddel om met diversiteit en bij uitbreiding de bijhorende uitdagingen aan de slag te gaan. Het éézijdig aanbod voor basis en secundair onderwijs was voor sommige deelnemers een verrijking, anderen gaven dit eerder als storend aan.

4. Wat heeft jou tot hier het meest geholpen tijdens deze begeleiding?

13 Responses

ID #	Name	Responses
1	anonymous	De verschillende werkvormen
2	anonymous	De uitleg over de ijsberg, heel interessant. Maar graag toch meer handvaten om te weten bij situatie wat te doen.
3	anonymous	De werkvormen
4	anonymous	Het was een verrijking om met andere leerkrachten ervaringen uit te wisselen.
5	anonymous	Verzameldocument werkvormen
6	anonymous	Beseffen dat sommigen gewoon minder kansen krijgen
7	anonymous	Bewustwording!
9	anonymous	Wetende dat heel veel collega's met dezelfde vragen en problemen worstelen en dat we allemaal op zoek zijn naar hulpmiddelen
10	anonymous	Lijst met werkvormen

11	anonymous	Onze school heeft niet zo goed gescoord op de DISCO enquête. Er is een nieuwe vakwerkgroep opgericht voor diversiteit. Daarom heb ik uit eigen interesse mijn ingeschreven om dit eventueel te kunnen gebruiken.
12	anonymous	Julie Kemens die mij in contact gaat brengen met een competentiebegeleider.
13	anonymous	Gesprekken over de onderwerpen en ervaringen andere leerkrachten
14	anonymous	Individuele leertraag kunnen stellen

Na sessie 2

Wat heeft jou het meest geholpen tijdens deze begeleiding?

"Een duidelijk kader en handvatten om aan de slag te gaan op schoolniveau"

Wat had sterker gekund?

"Minder theoretische achtergrond, meer praktijkvoorbeelden"